

Kinderbescherming in vrijwilligerstoerisme is te vrijblijvend

Position paper van Defence for Children – ECPAT naar aanleiding van Ronde Tafel op 27 maart 2019 ter bespreking van de initiatiefnota 35069 van het lid Van Haga: «Een goede bedoeling is niet altijd een goed idee: een voorstel tot bestrijding van weeshuistoerisme».

Defence for Children – ECPAT roept de overheid op om werk te maken van aanbeveling 1: “Onderwerp bemiddelingsbureaus en touroperators die programma’s aanbieden waarbij met kinderen wordt gewerkt aan regels teneinde misstanden te voorkomen.”

De inbedding van kindbeschermingsmaatregelen kun je niet alleen overlaten aan de vrijwilligers- en toerismesector. Er zijn commerciële gevoeligheden en zij missen de juiste expertise hiervoor. Omdat veel producten voor vrijwilligerstoerisme tegemoetkomen aan de belangen van reizigers, bestaat de kans dat dit ten koste gaat van de belangen van lokale gemeenschappen en de kinderen die erin wonen. Er is een consequente aanpak van kindbescherming ten aanzien van vrijwilligerswerk nodig. Dit gaat verder dan de dringende noodzaak om weeshuistoerisme te stoppen. In Nederland hoeven touroperators en bemiddelingsorganisaties voor vrijwilligerswerk of stages niet te voldoen aan nationale regelgeving inzake kindbescherming. De nationale regelgeving zou moeten inspelen op de trend van vrijwilligerstoerisme en uitgebreid moeten worden voor organisaties die Nederlanders naar het buitenland sturen om daar met kinderen te werken. Zeker aangezien projecten waarbij Nederlandse vrijwilligers direct met kinderen werken erg populair zijn.¹

De commercialisering van vrijwilligerswerk vereist kortere verblijfsduur en een hoge mate van flexibiliteit met betrekking tot werkuren en activiteiten. Toelatingscriteria voor vrijwilligersdiensten zijn er nauwelijks om zoveel mogelijk vrijwilligers te kunnen bedienen. Een intensief selectieproces zou niet alleen duur zijn en tijd kosten, het zou het ook onmogelijk maken om elke kandidaat aan een project toe te wijzen. Daarom bestaat het gevaar dat de belangen van betalende toeristen aan belang winnen ten koste van de veiligheid van kinderen. Kinderen lopen risico op seksuele en fysieke mishandeling, omdat vrijwilligers tal van gelegenheden hebben om tijd door te brengen met kwetsbare kinderen of om met hen alleen te zijn tijdens vrijwilligersprojecten.²

Kinderen die in kindehuizen opgroeien zijn extra kwetsbaar voor misbruik en uitbuiting. Zaken van veroordeelde Nederlanders voor kindermisbruik in het buitenland laten zien dat kindehuizen gebruikt worden om in contact te komen met kwetsbare kinderen teneinde hen seksueel te misbruiken. Zo was bij 8 van de 22 veroordelingen die bekend zijn bij Defence for Children – ECPAT een kinderkuis betrokken en waren een aantal in Nederland al veroordeeld voor een zedendelict met kinderen.³ Sinds maart 2018 heeft de Kamer van Koophandel verplicht gesteld dat iedereen die woont of werkt op een plek waar kinderen worden opgevangen, zich dient in te schrijven in het Personenregister Kinderopvang. Daarvoor is een actuele, geldige VOG nodig die is afgegeven met screeningsprofiel 84 (zorgdragen voor minderjarigen) of 86 (werkzaam in de kinderopvang).⁴ Maar voor mensen die via bemiddelingsorganisaties in het buitenland in een kinderopvang of kinderkuis gaan werken geldt dat niet. Ook hoeven oprichters en bestuursleden van stichtingen die in Nederland worden opgezet om een opvanghuis/kinderhuis in het buitenland te financieren zich volgens de Kamer van Koophandel niet te laten registreren in het Personenregister Kinderopvang. Defence for Children – ECPAT verzoekt daarom dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid hier onderzoek naar doet en deze regelgeving ook toepast voor het werken met kinderen in het buitenland.

¹ [Rapport enquête weeshuistoerisme \(2017\), Better Care Network Netherlands](#)

² [Monshausen \(2016\), From volunteering to volun-tourism, Tourism Watch – Bread for the World](#)

³ www.defenceforchildren.nl/wat-doen-we/themas/seksuele-uitbuiting/wetgeving/veroordelingen

⁴ www.kvk.nl/advies-en-informatie/zpz/belangrijkste-wetswijzigingen-voor-zzpers-per-1-juli-2018/

Defence for Children – ECPAT roept de overheid op om werk te maken van aanbeveling 7: “Bevorder een vorm van zelfregulering onder bemiddelingsbureaus en touroperators.”

Recentelijk is de Vereniging Volunteer Correct opgericht en is met een aantal vrijwilligersorganisaties een VVC-kwaliteitsrichtlijn ontwikkeld voor vrijwilligerswerk.⁵ De richtlijn hanteert een ‘nee, tenzij’ principe voor projecten in kindehuizen. Aangesloten organisaties die vrijwilligers naar weeshuizen sturen, dienen geen traject te starten om dit af te bouwen door familiegerichte opvang te stimuleren. Dit was tegen het advies in van Better Care Network Netherlands (BCNN). Hierdoor blijft het mogelijk voor VVC leden om vrijwilligers te blijven sturen naar kindehuizen en blijven deze kindehuizen afhankelijk van tijdelijke vrijwilligers. De VVC richtlijn gaat daarmee voorbij aan de hechtingsproblematiek bij kinderen die in kindehuizen opgroeien en worden de schadelijke effecten van weeshuistoerisme met de VVC kwaliteitsrichtlijn niet gestopt. De branchevereniging voor uitgaand toerisme ANVR raadt weeshuistoerisme af, maar stelt hier geen harde voorwaarden of eisen aan haar leden. Op initiatief van Defence for Children – ECPAT werkt het BCNN nu aan een e-learning over weeshuistoerisme voor alle leden van de ANVR. Er is dus wel aandacht in de sector en er zijn initiatieven, maar het is te vrijblijvend.

Zelfregulering is goed wanneer organisaties die werk met kinderen in het buitenland aanbieden moeten voldoen aan regelgeving voor kindbescherming. Wanneer dat niet het geval is en de sector zelf richtlijnen maakt zonder dat kindbeschermingsexperts daar achter staan, hoeven de richtlijnen niet perse te leiden tot wezenlijke veranderingen in het tegengaan van weeshuistoerisme. Defence for Children – ECPAT vindt het daarom belangrijk dat de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking het advies opvolgt van het lid Van Haga om het gesprek aan te gaan met vertegenwoordigers van aanbieders (zoals Vereniging Volunteer Correct), reizigers en met non-gouvernementele organisaties die zich met weeshuistoerisme bezighouden, teneinde de totstandkoming van een keurmerk, richtlijnstelsel of een andere vorm van (zelf)regulering. Richtlijnen die ook gedragen worden door kindbeschermingsexperts.

Over Defence for Children – ECPAT en de Tourism Child Protection Code

Defence for Children komt op voor de rechten van kinderen op basis van het VN-Kinderrechtenverdrag en heeft secties in ruim 40 landen. ECPAT beschermt wereldwijd kinderen tegen seksuele uitbuiting en zit in ruim 90 landen. Defence for Children en ECPAT vormen in Nederland één organisatie. Defence for Children – ECPAT is voorzitter van het Better Care Network Netherlands en beheert het meldpunt www.meldkindersekstoerisme.nl.

Tourism Child Protection Code

Sinds 2003 ondersteunt Defence for Children – ECPAT toerismebedrijven in de bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen via de Tourism Child Protection Code (The Code) van ECPAT International. In Nederland zijn ongeveer 20 Code leden, waaronder TUI, Corendon en de ANWB. Toerismebedrijven die zich aan deze gedragscode committeren trainen personeel, informeren klanten en integreren het onderwerp in contracten en gedragscodes voor zakenpartners. Sinds 2016 accepteert The Code geen lidmaatschap van organisaties die vrijwilligerswerk in weeshuizen of excursies naar weeshuizen aanbieden. Organisaties die betrokken zijn bij vrijwilligersactiviteiten die zich beperken tot onderwijs, sport, en kinderdagopvang dienen extra kindbeschermingsmaatregelen te nemen om risico's op misbruik en uitbuiting te minimaliseren.

⁵ www.volunteercorrect.nl/vvc-kwaliteitsrichtlijn